

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

Р І Ш Е Н Н Я

**Про Роз'яснення Комітету щодо застосування окремих положень
Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»,
пов'язаних із адвокатською таємницею та адвокатським запитом**

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя у зв'язку із надходженням до Комітету звернення Державної аудиторської служби України від 21 вересня 2017 року № 25-11/548 (додається), розглянув на своєму засіданні 16 листопада 2017 року (протокол № 65) питання про Роз'яснення Комітету щодо застосування окремих положень Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», пов'язаних із адвокатською таємницею і адвокатським запитом та вирішив:

1. Схвалити Роз'яснення Комітету щодо застосування окремих положень Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», пов'язаних із адвокатською таємницею та адвокатським запитом, що додається.

2. Уповноважити Голову Комітету з питань правової політики та правосуддя інформувати про це рішення Державну аудиторську службу України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ

РОЗ'ЯСНЕННЯ

Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя

щодо застосування окремих положень Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», пов'язаних із адвокатською таємницею та адвокатським запитом

Розглядаючи питання щодо застосування окремих положень Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», пов'язаних із адвокатською таємницею та адвокатським запитом зокрема, стосовно того, чи становить адвокатський запит адвокатську таємницю та чи має орган державної влади право надавати інформацію щодо адвокатського запиту, або копію адвокатського запиту на запит іншого адвоката, Комітет з питань правової політики та правосуддя виходить з такого.

Відповідно до пункту 6 частини першої статті 13 Закону України від 04.04.1995 року № 116/95-ВР «Про комітети Верховної Ради України» організаційна функція комітетів полягає в прийнятті рішень, наданні висновків, рекомендацій, роз'яснень.

Згідно із частиною третьою статті 21 вказаного вище Закону комітети з питань, віднесених до предметів їх відання, мають право надавати роз'яснення щодо застосування положень законів України. Такі роз'яснення не мають статусу офіційного тлумачення.

Постановою Верховної Ради України від 4 грудня 2014 року № 22-VIII «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України восьмого скликання» питання регулювання організації та діяльності адвокатури віднесено до предмета відання Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (пункт 19 додатку до Постанови).

Відповідно до статті 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації чи прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і безсторонності суду.

Водночас статтею 8 Конвенції передбачено, що кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із

законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

За Основним Законом України не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (частина друга статті 32 Конституції України).

Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012, даючи офіційне тлумачення частин першої, другої статті 32 Конституції України, зазначив, що інформація про особисте та сімейне життя особи (персональні дані про неї) – це будь-які відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована, а саме: національність, освіта, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, матеріальний стан, адреса, дата і місце народження, місце проживання та перебування тощо, дані про особисті майнові та немайнові відносини цієї особи з іншими особами, зокрема членами сім'ї, а також відомості про події та явища, що відбувалися або відбуваються у побутовому, інтимному, товариському, професійному, діловому та інших сферах життя особи, за винятком даних стосовно виконання повноважень особою, яка займає посаду, пов'язану зі здійсненням функцій держави або органів місцевого самоврядування. Така інформація про фізичну особу та членів її сім'ї є конфіденційною і може бути поширена тільки за їх згодою, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (абзац п'ятий пункту 3.3. мотивувальної частини Рішення).

Крім того, аналізуючи положення частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Основного Закону України Конституційний Суд України прийшов до висновку, що інформацією про особисте та сімейне життя особи є будь-які відомості та/або дані про відносини немайнового та майнового характеру, обставини, події, стосунки тощо, пов'язані з особою та членами її сім'ї, за винятком передбаченої законами інформації, що стосується здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень. Така інформація про особу є конфіденційною; збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди державою, органами місцевого самоврядування, юридичними або фізичними особами є втручанням в її особисте та сімейне життя. Таке втручання допускається винятково у випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (пункт 1 резолютивної частини зазначеного вище Рішення).

Схожа позиція викладена у Рішенні Конституційного Суду України від 30 жовтня 1997 року № 5-зп.

Відповідно до частини третьої статті 131² Конституції України засади організації і діяльності адвокатури та здійснення адвокатської діяльності в Україні визначаються законом.

Статтею 22 Закону України від 05.07.2012 року № 5076-VI «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон № 5076-VI) визначено поняття адвокатської таємниці, якою відповідно є будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності.

Разом з тим, інформація або документи можуть втратити статус адвокатської таємниці за письмовою заявою клієнта (особи, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим Законом підстав). При цьому інформація або документи, що отримані від третіх осіб і містять відомості про них, можуть поширюватися з урахуванням вимог законодавства з питань захисту персональних даних. Особи, винні в доступі сторонніх осіб до адвокатської таємниці або її розголошенні, несуть відповідальність згідно із законом (частини друга та п'ята статті 22 Закону).

Адвокатський запит визначено як письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту (частина перша статті 24 Закону № 5076-VI).

Адвокатський запит не може стосуватися надання консультацій і роз'яснень положень законодавства (абзац третій частини першої статті 24 Закону № 5076-VI).

Зважаючи на зазначене видається очевидним, що у разі оформлення адвокатського запиту у відповідності із вимогами статті 24 Закону № 5076-VI, адвокатський запит міститиме інформацію, копії документів, пов'язані із наданням правової допомоги клієнту, отже міститиме інформацію та/або документи, що можуть бути віднесені згідно із статтею 22 цього Закону до адвокатської таємниці.

Слід звернути увагу на те, що згідно із частиною другою та третьою статті 24 Закону № 5076-VI орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, керівники підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, яким направлено адвокатський

запит, зобов'язані надати адвокату відповідну інформацію, копії документів, крім інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом. Разом з тим, відмова в наданні інформації на адвокатський запит тягне за собою відповідальність, встановлену законом, крім випадків відмови в наданні інформації з обмеженим доступом.

Статтею 21 Закону України від 02.10.1992 року № 2657-XII «Про інформацію» (далі – Закон № 2657-XII) визначено, що інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація. Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом.

Згідно із частинами першою та другою статті 11 Закону № 2657-XII інформація про фізичну особу (персональні дані) – відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. Не допускаються збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини. До конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, дані про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження.

Відповідно до Закону України від 13.01.2011 року № 2939-VI «Про доступ до публічної інформації» (далі – Закон № 2939-VI) інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений.

Конфіденційна інформація – інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, та яка може поширюватися у визначеному ними порядку за їхнім бажанням відповідно до передбачених ними умов. Розпорядники інформації, визначені частиною першою статті 13 цього Закону, які володіють конфіденційною інформацією, можуть поширювати її лише за згодою осіб, які обмежили доступ до інформації, а за відсутності такої згоди – лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини (положення статей 6 та 7 Закону № 2939-VI).

Водночас необхідно звернути увагу, що пунктом 3 Постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України від 29.09.2016 року № 10 «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації» окреслено сферу відносин, на які не поширюється Закон України «Про доступ до публічної інформації» № 2939-VI.

Так, у підпункті 3.3. пункту 3 цієї Постанови наголошується на тому, що відносини щодо внесення і розгляду адвокатського запиту врегульовано

статтею 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Зокрема, цією статтею Закону детально регламентовано перелік адресатів, до яких може бути направлено адвокатський запит, вимоги до такого запиту, питання строків розгляду адвокатських запитів та порядку відшкодування витрат, а тому відповідні положення Закону України «Про доступ до публічної інформації» не поширюються на відносини між адвокатом та розпорядником інформації.

Слід зазначити, що згідно із статтею 10 Правил адвокатської етики, затверджених Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 року (далі – Правила), збереження конфіденційності будь-якої інформації, яка визначена як предмет адвокатської таємниці Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», або становить персональні дані про фізичну особу, які охороняються законодавством з питань захисту персональних даних, є правом адвоката у відносинах з усіма суб'єктами права, які можуть вимагати розголошення такої інформації, та обов'язком щодо клієнта і тих осіб, кого ця інформація стосується. Дія принципу конфіденційності не обмежена в часі. Також Правилами означено, що відноситься до адвокатської таємниці.

Крім того, статтею 10 Правил визначено, що адвокат не несе відповідальності за відмову будь-яким особам, органам і установам в розкритті адвокатської таємниці і наданні доступу до неї за наявності дозволу клієнта або особи, яка звернулася за професійною правничою (правовою) допомогою, на розкриття адвокатської таємниці. У такому разі, адвокат може, але не зобов'язаний розкривати адвокатську таємницю.

У відносинах щодо надання професійної правничої (правової) допомоги клієнту – юридичній особі адвокат при визначенні суб'єкта прав і обов'язків клієнта і відповідному визначенні порядку реалізації своїх обов'язків має виходити з того, що при взаємодії з клієнтом (отримання дозволу на розголошення конфіденційної інформації, надання роз'яснень щодо правової позиції у справі тощо) клієнта уособлює особа, яка від імені юридичної особи уклала договір про надання професійної правничої (правової) допомоги, маючи на те належні повноваження, або інша особа (особи), зазначена в договорі (стаття 38 Правил).

Варто також вказати, що Стратегією реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки (схваленої Указом Президента України від 20.05.2015 року № 276/2015) серед системи завдань та заходів, які необхідно впровадити для реалізації Стратегії, передбачено посилення гарантій здійснення адвокатської діяльності, у тому числі гарантій захисту адвокатської таємниці (підпункт 5.6. Стратегії).

У Рекомендаціях № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів (ухвалених Комітетом Міністрів Ради Європи на 727 засіданні заступників міністрів 25.10.2000 року) зазначено, що слід вжити всіх необхідних заходів для забезпечення

додержання конфіденційності відносин між адвокатом і його клієнтом. Винятки з цього принципу можна дозволяти, лише якщо вони сумісні з принципом верховенства права (пункт 6 Принципу I Рекомендацій).

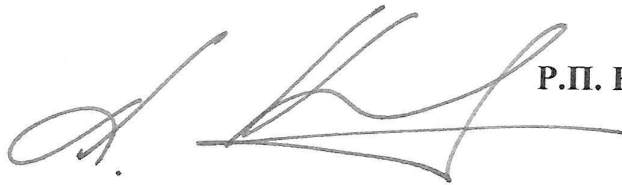
Європейський суд з прав людини у низці своїх рішень («Німітц проти Німеччини», «Андре та ін. проти Франції», «Ердем проти Німеччини», «Кемпбелл і Фелл проти Об'єднаного Королівства», «Ромен і Шміт проти Люксембургу» тощо), звертав увагу на необхідності застосування заходів для поваги, захисту, створення умов для вільної діяльності адвоката без усякої дискримінації та без неналежного втручання влади або громадськості, з метою забезпечення дотримання професійної таємниці, збереження конфіденційності у взаєминах адвоката і його клієнта. При цьому, виключення із вказаного допускаються, лише якщо вони передбачені законом.

Розглянувши порушені Державною аудиторською службою України питання, проаналізувавши відповідні положення Конституції України, законів України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про доступ до публічної інформації», «Про інформацію», Постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації», інших нормативно-правових актів та зважаючи на усе зазначене вище, Комітет вважає:

Розкриття відомостей про факт отримання органом державної влади адвокатського запиту (дата отримання запиту та прізвище, ім'я, по батькові адвоката) не становить адвокатської таємниці, водночас зміст адвокатського запиту, додана до такого запиту інформація на електронних носіях та додані до запиту документи становлять адвокатську таємницю.

Орган державної влади має право надати інформацію щодо змісту адвокатського запиту (копію адвокатського запиту) на запит іншого адвоката виключно у разі якщо інформація або документи втратять статус адвокатської таємниці в порядку, встановленому Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Правилами адвокатської етики.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ

04-29/15-3405
27.09.17.

ДЕРЖАВНА АУДИТОРСЬКА СЛУЖБА УКРАЇНИ

04070, м. Київ, вул. П.Сагайдачного, 4, тел. 425-09-24, факси 462-51-55, 485-17-69
E-mail: postmast@dkrs.gov.ua Код ЄДРПОУ № 40165856

21.09.2017 № 25-11/548

На № _____ від _____

Комітет Верховної Ради України
з питань правової політики та
правосуддя

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ,
01008

Про надання інформації

Державна аудиторська служба України як центральний орган виконавчої влади відповідно до чинного законодавства здійснює розгляд адвокатських звернень, пов'язаних з діяльністю Держаудитслужби, під час якого постає питання стовно документів, що містять конфіденційну інформацію та визначення адвокатського запиту, а також права органу державного фінансового контролю надавати копію такого запиту іншому адвокату.

Листом від 31.08.2017 № 212 Рада адвокатів м. Києва повідомила, що адвокатський запит становить адвокатську таємницю, оскільки відповідно до статті 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» такий запит є складеним адвокатом документом в інтересах клієнта, а відповідь на його запит є інформацією, що стала відома адвокату про його клієнта. А тому, оскільки ці документи становлять адвокатську таємницю, вони належать до конфіденційної інформації, розпорядником якої є фізична особа-адвокат.

Отже, орган виконавчої влади не може надавати копію такого запиту іншому адвокату.

Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Водночас, право на доступ до публічної інформації є конституційним правом людини, передбаченим і гарантованим статтею 34 Конституції України, яка, своєю чергою, ґрунтується на положеннях статті 10 Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини, статті 19 Загальної декларації прав людини, статтях 18 та 19 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права тощо.

W

216182

Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 року № 2939 (далі – Закон № 2939) визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес.

Закон України від 02 жовтня 1992 року № 2657 «Про інформацію» (далі – Закон № 2657) регулює відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації.

Правові відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних, захистом основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних урегульовано Законом України від 01 червня 2010 року № 2297 «Про захист персональних даних» (далі – Закон № 2297).

Відповідно до частини першої статті 1 Закону № 2939 публічна інформація – це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом.

Публічна інформація є відкритою, крім випадків, установлених законом.

Кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів (частина перша статті 5 Закону № 2657).

До того ж відповідно до статті 7 Закону № 2657 держава гарантує всім суб'єктам інформаційних відносин рівні права і можливості доступу до інформації і ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації, за винятком випадків, передбачених законом.

Під правом на доступ до публічної інформації слід розуміти право будь-якої фізичної чи юридичної особи отримувати безпосередньо від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших суб'єктів владних повноважень інформацію, якою вони володіють.

Водночас цією ж статтею Закону № 2939 встановлено обмеження доступу до інформації, що здійснюється відповідно до закону при дотриманні сукупності таких вимог:

- 1) виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;
- 2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;
- 3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

Статею 21 Закону № 2657 встановлено, що інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація.

Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом.

Відносини, пов'язані з правовим режимом конфіденційної інформації, регулюються законом.

За статею 14 Закону № 2297 поширення персональних даних передбачає дії щодо передачі відомостей про фізичну особу за згодою суб'єкта персональних даних.

Поширення персональних даних без згоди суб'єкта персональних даних або уповноваженої ним особи дозволяється у випадках, визначених законом, і лише (якщо це необхідно) в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та *прав людини*.

Пунктом 19 додатка до Постанови Верховної Ради України від 04 грудня 2014 року № 22 «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України восьмого скликання» передбачено, що предметом відання Комітету з питань правової політики та правосуддя є регулювання організації та діяльності адвокатури.

Відповідно до частини третьої статті 21 Закону України від 04 квітня 1995 року «Про комітети Верховної Ради України» комітети з питань, віднесених до предметів їх відання, мають право надавати роз'яснення щодо застосування положень законів України. Такі роз'яснення не мають статусу офіційного тлумачення. Згідно зі статтею 22 цього ж Закону звернення, що надходять до комітетів, розглядаються головою комітету або за його дорученням першим заступником, заступником, головами підкомітетів чи іншими членами комітету в порядку та терміни, визначені законом.

З огляду на викладене, керуючись Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» та Законом України «Про комітети Верховної Ради України», просимо надати роз'яснення та висловити свою позицію з наведенням норм права щодо питань:

чи становить адвокатський запит адвокатську таємницю;

чи має державний орган право надавати інформацію щодо такого запиту чи копію такого запиту на запит іншого адвоката.

Голова

Л. Гаврилова